

О. Н. Яриш,
доктор юридичних наук, професор
А. В. Іщенко
доктор юридичних наук, професор
В. С. Давиденко
кандидат юридичних наук, доцент

«ТВОРЦІ» МЕТОДИК РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ: ПРОФЕСІОНАЛИ ЧИ ПЕРЕПISУВАЧІ?

У статті розглянуті проблеми плагіату та його шкідливих наслідків для розвитку юридичних наук. Наведені приклади системного застосування як інтелектуального, так і механічного плагіату М. І. Карпенком у посібнику «Військові злочини: характеристика, методика розслідування та запобігання». Надана обґрунтована критична оцінка введення читачів в оману та підміни понять цим автором.

Ключові слова: плагіат, запозичення думок інших вчених, військові злочини, методика розслідування окремих військових злочинів, криміналістика, кримінальний процес.

За останні роки спостерігається стійка тенденція зростання уваги в роботах українських вчених-юристів до проблем злочинності серед військовослужбовців. Кількість таких злочинів зазвичай незначна, але вони вчиняються представниками однієї з найбільш організованих спільнот – військовослужбовцями і тому складають надзвичайно велику небезпеку.

Проблема, яка розглядається, в умовах сьогодення є більш ніж актуальною, що вимагає від правознавців відповідального ставлення до своєї почесної місії. Проте деякі автори займаються переписуванням чужих думок та праць, що спричиняє значну шкоду галузям юридичної науки.

Небезпідставною є думка окремих вчених, що в Україні має місце зuboжіння науки взагалі, та правової науки зокрема, точніше тих процесів, які здійснюються у тіні, тобто негласно, і через що вони є прихованими від суспільної уваги і, звичайно ж, від її об'єктивно принципового контролю. Враховуючи це, можна лише здогадуватись про ті негативні наслідки, що настають для держави та суспільства через тіньовий розвиток науки. Особливої уваги вимагають об'єкти інтелектуальної власності – отримані конкретними дослідниками знання, адже знання завжди персоніфіковано і поза належності його конкретній особі – його власнику, існувати не може. Без такої особи втрачається така властивість інтелектуального продукту, як джерело походження знання, його авторська похідність і приналежність [1, с. 3, 10].

Наукове знання завжди комусь належить, тобто конкретному автору, його не можна купити, вкрати, а інформація – це «нічийна територія», вона невизначена, нею можна обмінятися чи вкрати, у випадку, наприклад, вчинення плагіату, не випадково називаного літературною крадіжкою. Специфічним у даному випадку є те, що разом з інформацією злодій викрадає й інтелектуальну власність, яка належить іншій особі (автору) [2, с. 22].

На сучасному етапі розвитку правової науки багатократно збільшилась кількість злодій-плагіаторів, шахраїв-фальсифікаторів, хвастунів-агравантів тощо. Не менше непокоїть й те, що в тіньовій квазінауковій діяльності беруть участь не лише окремі горе-дослідники, але й деякі керівники конкретних установ і організацій, які також є її організаторами і антисоціальними натхненниками. Проте, скільки би інтелектуальну власність не намагались привласнити колективно чи індивідуально окремі рецидивісти-плагіатори, вона завжди залишатиметься власністю її автора, що є підставою для прийняття різноманітних заходів задля забезпечення захисту прав і законних інтересів власника [1, с. 11, 16].

Доцільно зазначити, що наука, як одна з форм суспільної свідомості, що дає об'єктивне відображення світу, як певна система знань [3, с. 741], не має кордонів, цілком інтернаціональна, а тому не існує різниці, чиї саме інтереси порушені, науковців білоруських, українських, польських, російських чи будь-яких інших авторів.

Згідно зі ст. 54 Конституції України, громадянам гарантується захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав тощо. Ніхто не може використовувати або поширювати результати інтелектуальної, творчої діяльності без згоди автора.

Відповідно до п. «в» статті 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права», плагіатом є оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору [4].

Вченою радою ВНЗ «Національна академія управління» (Протокол № 2 від 26 квітня 2012 р.), було рекомендовано до видання посібник Карпенка Миколи Івановича, кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 (кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право) «Військові злочини: характеристика, методика розслідування та запобігання» [5], а в липні минулого року підписано до друку накладом 300 примірників.

Ознайомлення з посібником дає підстави констатувати, що автором системно застосовано як інтелектуальний, так і механічний плагіат – у формі оприлюднення (опублікування), частково чужих творів під власним іменем, а також запозичення та викладення раніше опублікованих думок інших вчених юристів без посилань на сторінки творів цих авторів. Масштаби застосованого М. І. Карпенком плагіату вражають.

У роботі М. І. Карпенка дуже багато фрагментів текстів, які перекладені та переписані без посилань з підручника «Криміналістика: методика розслідування преступлений, совершаемых военнослужащими Вооруженных Сил Российской Федерации. Под общ. ред. докт. юрид. наук, проф. А. Н. Савенкова» [6], в подальшому – російський підручник (книга) або підручник О. М. Савенкова. Колектив авторів цього видання складається із 14 відомих вчених, оскільки розробка окремих криміналістичних методик розслідування військових злочинів – це кропітка робота на основі ґрунтовних та тривалих наукових досліджень, а не зухвалого та сквапливого переписування одним автором думок багатьох інших вчених.

Наведемо деякі приклади такого переписування.

Так, абзаци 3, 4, 5, 6, 7 на стор. 206 зазначеного посібника М. І. Карпенка переписані із пунктів а), б), в), г), д) на стор. 18-19 російського підручника.

Для наочності і можливості порівняння цитуємо текст цих видань. Текст із посібника

М. І. Карпенка: «Хто, кому віддав наказ. Яке службове становище займає військовослужбовець, який віддав наказ, щодо особи, якій він віддав наказ. Чи є перший із них начальником (за службовим становищем чи військовим званням), правомірним віддавати накази конкретній особі, а інший – підлеглим, зобов'язаним виконувати їх.

Зміст і форма наказу. Які вимоги містились у наказі начальника, чи носили вони службовий характер, чи перебували вони у відповідності зі статутними положеннями та іншими нормативними актами. У якій формі було віддано наказ.

Форма невиконання наказу, тобто в чому було виражено невиконання наказу (відкрита відмова, невиконання дій, приписаних наказом; виконання дій, заборонених наказом; неточне, несвоєчасне виконання наказу).

Час і місце віддання і невиконання наказу. Коли, де, за яких обставин було віддано наказ і не виконано його підлеглим.

Винність підозрюваного (обвинуваченого) в невиконанні наказу. Навмисно чи через необережність не виконано наказ. Якщо навмисно, то з яких мотивів і з якою метою. Якщо наказ не виконано через необережність, то яка форма необережності, чи була реальна можливість у тій обстановці виконати його» [5, с. 206].

Текст із підручника О. М. Савенкова:

а) кто, кому отдал приказ: какое служебное положение занимает военнослужащий, отдавший приказ, относительно лица, которому был отдан приказ; является ли первый из них начальником (по служебному положению или воинскому званию), правомочным отдавать приказы конкретному лицу, а другой – подчиненным, обязанным выполнять их, ...

б) содержание и форма приказа: какие требования содержались в приказе начальника; носили ли они служебный характер или нет, находились ли в соответствии с уставными положениями и другими законодательными актами; в какой форме был отдан приказ ...;

в) форма неисполнения приказа: в чем выразилось неисполнение приказа (открытый отказ выполнить приказ; несовершенство действий, предписанных приказом; совершение действий, запрещенных приказом; неточное или несвоевременное исполнение приказа);

г) время, место отдачи и неисполнения приказа: когда, где, при каких обстоятельствах был отдан и не исполнен приказ; ...

д) виновность обвиняемого в неисполнении приказа: умышленно или неосторожно не выпол-

лен приказ, по каким мотивам, с какой целью не был исполнен приказ. Если приказ не выполнен по неосторожности: имела ли реальная возможность у обвиняемого в сложившейся обстановке выполнить приказ» [6, с. 18-19].

На стор. 210 посібника М. І. Карпенка абзаци 1, 2, 3, 4 переписано з п. а) (допрос свидетелей) абзаців 4, 5, 7 стор. 21 російської книги.

Текст із посібника М. І. Карпенка: «Основными свидетелями невыполнения наказа, крім командира (начальника), який віддав наказ, можуть бути військовослужбовці, що були присутні під час віддавання і невыполнения наказа, особи, що передали розпорядження начальника особі, яка не виконала наказу, а також і інші громадяни, яким з якихось джерел відомо про факти, що мають значення у кримінальній справі.

Насамперед доцільно допитувати тих свідків, які не зацікавлені в результаті справи.

Під час допиту свідка звертається увага на такі питання: скільки часу він знає начальника і підлеглого; в яких стосунках сам перебував із ними і що йому відомо про їхні взаємовідносини; які обставини передували злочину; в якому стані були начальник і підлеглий у момент віддавання і отримання наказу; які за змістом були наказ начальника і відмова підлеглого його виконати; яких вжив начальник заходів, щоб добитися виконання наказу, і якщо вживав їх, то як на них реагував підлеглий, які настали наслідки від невыполнения наказу, чи намагався їх ліквідувати за своєю ініціативою підлеглий; у чому причини невыполнения наказу і які умови сприяли вчиненню злочину.

За наявності суттєвих протиріч у свідченнях свідків проводять очні ставки ...» [5, с. 210].

Текст із підручника О. М. Савенкова:

«а) допрос свидетелей. Обычно основными свидетелями неисполнения приказа, помимо командира (начальника), отдавшего приказ, являются военнослужащие, присутствовавшие при отдаче (неисполнении) приказа либо передавшие приказ начальника, а также другие лица, знающие из каких-либо источников о фактах, имеющих значение для дела.

В первую очередь целесообразно допросить тех свидетелей, которые не заинтересованы в исходе дела. При допросе, прежде всего, обращается внимание на следующие вопросы: давно ли свидетель знает начальника и подчиненного, в каких отношениях находится с ним и что ему известно об их взаимоотношениях; какие обстоятельства предшествовали преступлению; в каком состоянии находились начальник и подчи-

ненный в момент отдачи и получения приказа; каковы по содержанию и форме были приказ и отказ подчиненного его выполнять; принимал ли начальник меры, чтоб добиться исполнения приказа; как на это реагировал подчиненный; какие наступили последствия совершенного преступления; не пытался ли их по своей инициативе устранить подчиненный; в чем причины неисполнения приказа и какие условия способствовали этому. ...

При наличии существенных противоречий в показаниях свидетелей проводятся очные ставки» [6, с. 21].

На стор. 214 посібника М. І. Карпенка 3-4 речення абзацу 2, а також абзаци 3-4 переписані з абзаців 1, 2, 3 сторінка 27 підручника О. М. Савенкова.

Текст із посібника М. І. Карпенка: «У допитуваної особи необхідно також запитати, що нею було зроблено для подолання опору військовослужбовця, як той на це реагував, щодо кого ще він здійснив протиправні дії. Якщо потерпілий не знає військовослужбовця, який здійснив опір або примушування, то які дані словесного портрета пам'ятає і чи може він його впізнати, за якими ознаками.

Якщо опір або примушування здійснено групою військовослужбовців, визначається кількість учасників злочину, в чому конкретно виражалися дії кожного з них, а також їх характерні ознаки.

У допитуваного також варто з'ясувати, які наслідки злочину настали, чи немає в нього у зв'язку з цим скарг на стан здоров'я. Крім того, необхідно поцікавитись у нього, чи не залишив він сам на злочинці якихось слідів боротьби» [5, с. 214].

Текст із книги О. М. Савенкова:

«У допрашиваемого следует спросить, что им было сделано для преодоления сопротивления военнослужащего; как тот на это реагировал; в отношении каких еще лиц он совершил противоправные действия. Если потерпевший не знает военнослужащего, напавшего на него, уточняются данные его словесного портрета, выясняется, может ли потерпевший опознать его.

Если насилие оказывалось группой военнослужащих, уточняется количество участников преступления, в чем конкретно состояли действия каждого из них, а также характерные признаки их внешности.

У допрашиваемого следует также выяснить, какие последствия от преступления наступили;

нет ли у него в связи с этим жалоб на состояние здоровья, а также не мог ли он сам оставить на преступнике каких-либо следов борьбы» [6, с. 27].

Переписування тексту без відповідних посилань на зазначений російський підручник має місце і на інших сторінках посібника М. І. Карпенка. Через обмежений обсяг статті наведемо лише деякі приклади того.

Абзац 3 на стор. 211 (... експертиза почерку...), а також завершальний абзац 6 (з третього його речення) і далі, включно абзац 1 на стор. 212, переписано з абзаців 1, 2, 3 на стор. 23 книги російських авторів.

Абзаци 3, 4, 5 на стор. 215 переписані з абзаців 2, 3 стор. 28.

Останній абзац стор. 217, а також 1 та 2 абзаци на стор. 218 переписано з останнього абзацу тієї ж стор. 28 та 1 і 2 абзацу стор. 29 російської книги.

Абзац 1 (*Подальше розслідування*) п. 1 (*Допит свідків*), та абзац 3 стор. 219 переписано з п. 3 (*Дальнейшее расследование*), п. а) (*допрос свидетелей*) стор. 29-30, а також абзацу 1 на стор. 30 російського підручника.

Останній абзац на стор. 219 з другого речення на стор. 219-220, а також 1 абзац стор. 220 переписані з 1 абзацу, а також першого речення 2 абзацу стор. 31 книги російських вчених.

На стор. 256 посібника М. І. Карпенка п.п. 3, 4, 5, 6, 9, 10 також дослівно перекладені та переписані із змісту п.п. е), ж), з), и), м), н) стор. 53 книги російських вчених.

Інший варіант запозичення та викладення частково, раніше опублікованих думок інших вчених юристів без посилань на сторінки твору цих авторів, у посібнику М. І. Карпенка спостерігається у такому вигляді: цей автор, принципово не змінюючи суті тези інших авторів [6], формулює положення без посилання на своїх попередників.

Так, наприклад, абзаци 5, 6, 7 (першочергові слідчі дії ...) на стор. 207 запозичено з п. 2 (начальний этап расследования) на стор. 19 російської книги.

Для порівняння цих текстів процитуємо їх. Текст із посібника М. І. Карпенка:

«Першочергові слідчі дії (слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії). Послідовність проведення слідчих дій багато в чому залежить від того, на якому етапі розслідування слідчий приступає до провадження досудового розслідування.

Якщо досудове розслідування вже проводилось, то після вивчення матеріалів справи слідчий висуває слідчі версії, складає план розсліду-

вання і виконує необхідні слідчі дії.

Якщо слідчий розпочинає розслідування від самого початку, то проводить перш за все невідкладні слідчі (розшукові) дії. Черговість виконання тих чи інших слідчих дій залежить від конкретних обставин справи» [5, с. 207].

Текст із підручника О. М. Савенкова:

«2. Начальный этап расследования. Последовательность проведения следственных действий во многом зависит от того, на каком этапе расследования следователь приступает к производству следствия.

В тех случаях, когда предварительному следствию предшествовало выполнение органом дознания неотложных следственных действий, следователь после изучения материалов дела выдвигает следственные версии, составляет план расследования и выполняет необходимые следственные действия.

Если же следователь военной прокуратуры приступает к расследованию со стадии возбуждения уголовного дела, то в первую очередь планируются к выполнению неотложные следственные действия, очередность которых зависит от конкретных обстоятельств дела» [6, с. 19].

На стор. 208 (абзаци 1, 2, 3, 4 (*Допит військовослужбовця, який не виконав наказу*)) текст запозичено зі змісту п. б) (*допрос военнослужащего, не выполнившего приказ*) на стор. 20 російської книги.

Текст із посібника М. І. Карпенка: *«Допит військовослужбовця, який не виконав наказу. Після встановлення ставлення викликаного на допит військовослужбовця до особи, наказ якої ним не було виконано, йому пропонується розповісти все відоме про обставини невиконання наказу.*

У ході його допиту з'ясовуються й уточнюються такі питання: які обставини безпосередньо передували невиконанню наказу; коли, де, в якій обстановці, який за змістом і формою він отримав наказ; як він реагував на нього і чому його не виконав; що завадило цьому; чи намагався він виконати наказ і, якщо намагався, які дії розпочинав із цією метою; чим він займався в той час, коли повинен був виконати наказ; якими мотивами він керувався і яку мету переслідував, вчиняючи злочин, і яка причина його вчинення.

За наявності скарг допитуваного на поганий стан здоров'я, через що він, на його думку, не міг виконати наказ, його необхідно детальніше розпитати про те, коли і у зв'язку з чим погіршилося його самопочуття, чи звертався він по медичну допомогу.

У випадках групового невиконання наказу слідчий під час допиту учасників злочину повинен сконцентрувати особливу увагу на встановленні наявності чи відсутності в них спільності умислу, незалежно від того, чи була у них попередня змова, чи її не було» [5, с. 208].

Текст із підручника О. М. Савенкова: «б) допрос военнослужащего, не выполнившего приказ. После выяснения отношения вызванного на допрос военнослужащего к лицу, приказ которого им не был выполнен, ему предлагается рассказать все известное об обстоятельствах совершенного преступления.

В ходе допроса выясняется: что непосредственно предшествовало неисполнению приказа; когда, где, от кого, в какой обстановке, какой по содержанию и форме он получил приказ; как реагировал на него и почему его не выполнил; пытался ли исполнить приказ и какие действия предпринимал в этих целях; чем занимался в то время, когда должен был исполнять приказ; какими мотивами руководствовался, какую цель преследовал, совершая преступление; каковы причины и поводы, побудившие его к неисполнению приказа.

При наличии жалоб на плохое состояние здоровья, из-за которого допрашиваемый не мог выполнить приказ, следует подробнее расспросить его о том, когда, в связи с чем ухудшилось его самочувствие, обращался ли он за медицинской помощью и кто ее оказывал.

В случае группового неповиновения следователь при допросе участников преступления должен сосредоточить внимание на установлении у них общности умысла, независимо от того, был ли между ними предварительный сговор или его не было» [6, с. 20].

Такий підхід М. І. Карпенка до написання посібника спостерігається і на інших сторінках роботи.

Так, наприклад, текст завершального абзацу (Початкові дії слідчого) на стор. 213 запозичено з п. 2 (Начальный этап расследования) абзацу 3 на стор. 26 зазначеного зарубіжного підручника.

Абзац 4 на стор. 220 запозичено без посилань з передостаннього та останнього абзацу стор. 31 зазначеного підручника.

На стор. 255 п.п. 1, 2 абзацу 4 (Обставини, які підлягають доказуванню ...) запозичені із абзацу 5 (Обстоятельства, подлежащие доказыванию) п.п. а), в), г) стор. 52 посібника професора О. М. Савенкова.

На наш погляд, принципової критичної оцін-

ки заслуговує і введення читачів в оману та підміна понять М. І. Карпенком.

Так, на стор. 8, 9 цей автор безпідставно заявляє, що за часів незалежної України методика розслідування військових злочинів та їх запобігання в працях вчених - юристів окремо не висвітлювалась, комплексні дослідження не проводились, що свідчить або про необізнаність автора, або про бажання ввести читачів в оману.

Крім того, звертає на себе увагу дещо зневажливе (з нашої точки зору) ставлення М. І. Карпенка до своїх попередників.

Частина II посібника взагалі присвячена методиці розслідування військових злочинів. Проте на сторінках 201-408 цього розділу відсутні навіть згадування про непоодинокі публікації як українських, так і зарубіжних вчених-криміналістів, присвячені проблемам криміналістичної тактики та методики розслідування військових злочинів та їх запобігання, що навряд чи свідчить про виключну обізнаність, унікальність та талановитість автора – фахівця із галузі кримінального права (спеціальність 12.00.08), також і в галузі криміналістики (спеціальність 12.00.09). Тому авторові посібника бажано було б більш шанобливо поставитись до праць попередніх дослідників та стосовно переписаного або запозиченого тексту використовувати посилання на них.

Слід зазначити, що лише за часів незалежності України, проблемам злочинності серед військовослужбовців, методики розслідування окремих військових злочинів та їх запобігання присвячені непоодинокі монографічні дослідження та десятки наукових публікацій українських вчених-юристів В. В. Бондарева [7], В. С. Давиденка [8], Є. Б. Пузиревського [9], О. С. Ткачука [10], В. О. Шамрая [11] та інших дослідників з питань розкриття, розслідування та запобігання військовим злочинам.

Навряд чи можна погодитись з твердженням М. І. Карпенка щодо розгляду запобігання військовим злочинам як третьої складової криміналістики [5, с. 9], що не відповідає загально визнаним вченими-криміналістами змістовим складовим структури науки криміналістики. Ця наука традиційно складається з чотирьох або п'яти розділів.

Про недостатнє володіння автором понятійним апаратом в галузі криміналістики, кримінального процесу тощо, свідчить спроба висвітлення ним питання щодо «предмету доказування слідчої ситуації» [5, с. 203]. Криміналісти хотіли би знати, що таке предмет доказування слідчої ситуації?

Також на стор. 203-204 автор некоректно посилається на ст. 91 чинного КПК України. Окремі обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, ним наводяться не відповідно до положень зазначеного закону, а на його власний розсуд, свавільно змінюються та доповнюються.

Наприклад, застосовується застарілий термін «кримінальна справа», який не зазначений у переліку основних термінів, визначених ст. 3 нового КПК України, та після його прийняття не використовується.

Наведені М. І. Карпенком обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, ним доповнені пунктом 6 (також інші обставини, що характеризують особу підозрюваного (обвинуваченого)), та пунктом 7 (обставини, що сприяли вчиненню військового злочину).

Таким чином, наведене автором посилання на ст. 91 КПК України не цілком відповідає змісту цього Закону.

М. І. Карпенко так захопився переписуванням з робіт російських авторів, що на стор. 210 застосовує термін «очні ставки», відсутній в новому КПК України. Зазначений термін переписано з кінцевого абзацу стор. 21 підручника професора О. М. Савенкова.

На стор. 202, 203, 209, 220, 244, 250, 342 та в інших частинах роботи, аналогічно запозичені терміни: «кримінальна справа», «порушення кримінальної справи» тощо, які не відповідають термінології кримінального провадження в Україні.

Не менш цікавим є й власне тлумачення автором на сторінках 210-211 окремих положень з питань призначення судово-психіатричної експертизи, зокрема для перевірки здатності військовослужбовця «... віддавати собі звіт...», що також свідчить про дослівне переписування та невдалий фаховий переклад з передостаннього абзацу стор. 22 російського підручника.

На наш погляд, більш вдалим та коректним було б зазначити: «... чи могла особа усвідомлювати свої дії і керувати ними, тобто чи можливо її вважати осудною».

На сторінках 250-251, як і в інших місцях посібника, автор наводить окремі положення старого КПК України 1960 р., як завдання, обов'язкові до виконання слідчими. Неодноразово викладає вимогу щодо з'ясування слідчими причин і умов, які сприяли вчиненню злочину та їх усунення. Так на стор. 250-251 посібника автор по-

силається на ст. 23-1 нечинного КПК України 1960 р. та акцентує увагу що: «... слідчий повинен під час розслідування кримінальної справи виявляти конкретні причини й умови, які сприяли вчиненню злочину, і вжити відповідних заходів для їх усунення».

Цю думку він дублює й на стор. 252, де також необґрунтовано, з нашої точки зору, зазначає, що «головною формою реагування на встановлені під час слідства причини й умови є подання слідчого до відповідних організацій, підприємств, військових частин. Такі подання слід вносити, не чекаючи закінчення досудового слідства, а тоді, коли причини й умови будуть встановлені».

Далі, на стор. 252 М. І. Карпенко висвітлює особливості структури подання слідчого та контролю слідчим за його виконанням.

Неточне та необачне висвітлення автором думок всупереч положенням чинного КПК України свідчить про недостатню обізнаність автора з цими положеннями, також як і з низкою публікацій українських вчених - юристів з проблемних питань вдосконалення нового КПК України.

У спробі висвітлити методику розслідування військових злочинів, на сторінках 205, 235, 244, 247, 248, 249 та ін. автор неодноразово зазначає: «як свідчить практика», «деякі працівники слідства вважають», «деякий час вважалось», «практика показує», «у більшості випадків потерпілі займають пасивну позицію», «зустрічаються випадки кругової поруки», «типovими недоліками є» тощо.

Проте є всі підстави вважати, що це є ніщо інше, як особиста або надумана позиція автора. Адже при висвітленні положень розслідування та запобігання 25 окремих військових злочинів, відсутня будь - яка інформація про проведення необхідного комплексу ґрунтовних дослідницьких дій, вкрай важливих та необхідних для методики розслідування кожного окремого виду військових злочинів.

З огляду на ґносеологічну та логічну послідовність наукового пошуку, ця емпірична база сприятиме у дослідженні питань створення окремих методик розслідування кожного окремого виду цих злочинів на монографічному рівні, після чого найбільш доцільним буде підготовка та написання науково обґрунтованих методик розслідування окремих військових злочинів.

На наш погляд, це питання кропіткою та тривалої роботи вчених фахівців в галузі знань, які охоплюються спеціальністю 12.00.09, а не одно-

моментного та хапливого написання або переписування вже засвідчених науковцями праць та доробок. До такого роду видань, як навчальний посібник чи, підручник пред'являються особливі вимоги, а зокрема і насамперед, - це особлива відповідальність автора.

Інакше користь від таких книжок може бути вкрай сумнівною. Сподіваємося, що наш час не був витрачений марно, і вищевикладений матеріал стане застереженням для тих, хто, слідом за М. І. Карпенком, стане на шлях присвоєння результатів чужої праці, створення і видання подібних «шедеврів».

Література

1. *Зеленецький В. С.* Проблемы борьбы с «теневой наукой» в современном правоведении Украины: Монографія / В. С. Зеленецький. – Харьков: Издательство «ФИНН», 2011. – 304 с.
2. *Берков В. Ф.* Философия и методология науки: учеб. пособие / В. Ф. Берков. – М.: «Новое Знание», 2004. – 336 с.
3. *Великий* тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – 1736 с.
4. *Про авторське право і суміжні права:* Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.

А. Н. Ярмаш, А. В. Ищенко, В.С. Давиденко

«Творцы» методик расследования преступлений: профессионалы или переписчики?

В статье рассмотрены проблемы плагиата и его вредных последствий для развития юридических наук. Приведены примеры системного применения как интеллектуального, так и механического плагиата Н.И. Карпенком в пособии «Воинские преступления: характеристика, методика расследования и предупреждение». Дана обоснованная критическая оценка введения читателей в заблуждение и подмены понятий этим автором.

Ключевые слова: плагиат, заимствование мыслей других ученых, воинские преступления, методика расследования отдельных воинских преступлений, криминалистика, уголовный процесс.

O. Yarmysh, A. Ishchenko, V. Davydenko

«Creators» of the methodologies of investigation of crimes: professionals or rewriters?

The problems of plagiarism and its detrimental consequences for the development of legal sciences are considered in the article. The examples of systematic usage of both intellectual and mechanical plagiarism by M.I. Karpenko in the textbook «Military crimes: characteristics, methodology of investigation and prevention» are provided. The well-reasoned critical evaluation of misinformation of readers and substitution of notions by this author are given.

Key words: plagiarism, borrowing of other scientists' thoughts, military crimes, methodology of investigation of particular types of crimes, criminalistics, criminal process.

5. *Карпенко М. І.* Військові злочини: характеристика, методика розслідування та запобігання: посібник / За заг. ред. д.ю.н., проф. В. К. Матвійчука. – К.: ВД Дакор, 2013. – 472 с.

6. *Криминалистика:* методика расследования преступлений, совершаемых военнослужащими Вооруженных Сил Российской Федерации. Учебник / Под общ. ред. докт. юрид. наук, проф. А. Н. Савенкова. – М.: Издательство «Юрлитинформ», 2007. – 608 с.

7. *Бондарев В. В.* Насильство серед військово-службовців (поняття, характеристика, причини та попередження): Монографія / В. В. Бондарев. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. – 272 с.

8. *Давиденко В. С.* Розслідування насильницьких злочинів, вчинених військовослужбовцями: проблеми тактики та методики: Монографія / В. С. Давиденко. – К.: Атіка, 2010. – 272 с.

9. *Пузиревський Є. Б.* Запобігання військовим злочинам: Монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук О. М. Литвинова. – Харків: Вид-во Ніка Нова, 2011. – 176 с.

10. *Ткачук О. С.* Судове слідство у кримінальних справах про насильство серед військовослужбовців: Монографія / О. С. Ткачук. – К.: КНТ, 2007. – 172 с.

11. *Шамрай В. О.* Військові формування та військова служба (організаційно-правові та управлінські аспекти): Монографія / В. О. Шамрай. – К.: КВІЦ, 1998. – 225 с.